Minister do spraw Równości

Katarzyna Kotula

Warszawa, 21 lipca 2025 r.

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu

Szanowna Pani Marszałek,
odpowiadając na oświadczenie złożone przez senatora Macieja Żywnę w dnia 19 grudnia 2024r. dotyczące potrzeby udzielenia pomocy kobietom i dzieciom z doświadczeniem przemocy oraz uchodźctwa, Departament ds. Równego Traktowania wyjaśnia następująco:

w związku ze zmianą przepisów kompetencyjnych w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej przyjętych ustawą z dnia 15 maja 2024 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji rządowej, Rada Ministrów przejęła zadania należące dotychczas do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Ponadto dotychczasowe zadania ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego określone w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przekazano Ministrze do spraw Równości. Stosownie bowiem do § 2 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministry do spraw Równości (Dz. U. poz. 2719), do zakresu działania tego ministra należy realizacja zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Na mocy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024r. poz. 1673) w Polsce funkcjonują specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej. Zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 1 tworzenie i prowadzenie placówek należy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat. Ponadto podkreślenia wymaga również fakt, iż szczegółowy sposób funkcjonowania tych placówek, do których zadań należy świadczenie wyspecjalizowanej pomocy osobom doznającym przemocy domowej, określony został w przepisach rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach (Dz.U. 2023 poz. 1158).

Placówki te są ważnym elementem systemu przeciwdziałania przemocy domowej, bowiem często skupiają najbardziej wyspecjalizowaną kadrę, która może świadczyć pomoc i wsparcie osobom doznającym przemocy

+48226947545
sekretariat.mkk@kprm.gov.pl
https://www.gov.pl/web/premier

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
Al. Ujazdowskie 1/3
00-583 Warszawa

domowej.

Ponadregionalny charakter specjalistycznych ośrodków wsparcia został określony wiele lat temu – w 2006 r. przesądzono o tworzeniu tych placówek i finasowaniu ich z budżetu państwa. Chodziło głównie o to, aby osoby doznające przemocy domowej, bez względu na

miejsce zamieszkania i panujące tam ewentualne uzależnienia, mogły skorzystać z usług placówki, nie bacząc na jej właściwość terytorialną.

Korzystanie z usług placówki jest zazwyczaj sytuacją interwencyjną i nagłą, dlatego ustawodawca nie określił np. procedury dotyczącej skierowań, tak jak to ma miejsce w odniesieniu do innych instytucji, działających na przykład w systemie pomocy społecznej.

Ostatnio zmodyfikowane przepisy prawa w zakresie funkcjonowania specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej nie wprowadziły radykalnych zmian, a raczej modyfikacje, które powinny przyczynić się do udzielania bardziej skutecznej pomocy osobom potrzebującym.

Przez wiele lat, specjalistyczne ośrodki wsparcia udzielały pomocy osobom doznającym przemocy domowej zarówno w formie całodobowej, jak i świadczenia usług ambulatoryjnych. Świadczy o tym chociażby treść jednego z działań Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030, z którego wynika, że placówki zapewniają, osobom doznającym przemocy domowej różnorodną pomoc wyrażoną we wskaźniku do działania, który dotyczy liczby osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z różnych form pomocy w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, w tym z miejsc całodobowych w tych placówkach.

Wskazać ponadto należy, że treść wyżej przywołanej ustawy oraz rozporządzenia określa
co najmniej podstawowe usługi świadczone przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.

Zatem, nie rozstrzygając o treści i formie aktów prawa miejscowego, których ustawodawca nie uregulował w obowiązujących przepisach prawa, należy stwierdzić, że specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej powinny prowadzić wieloaspektowe, specjalistyczne działania w różnych formach, również w formie specjalistycznego poradnictwa, dla osób tego potrzebujących, bez względu na miejsce zamieszkania.

Ponadto funkcjonujące w Polsce ośrodki interwencji kryzysowej są jednostkami działającymi w oparciu o przepisy art. 6 ust. 3 pkt 4 wyżej wskazanej ustawy, a ich działalność realizowana jest w ramach zadań własnych samorządu powiatowego. Nie bez znaczenia jest również fakt, że często placówki te świadczą usługi nie tylko dla osób doznających

przemocy domowej, ale również łączą zadania wynikające z przepisów o pomocy społecznej, świadcząc usługi dla osób i rodzin znajdujących się i innych sytuacjach kryzysowych np. związanych ze zdarzeniami losowymi.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach (Dz.U. 2023 poz. 1158), standard podstawowych usług świadczonych w tych ośrodkach obejmuje:

1) w zakresie interwencyjnym:
 a) zapewnienie schronienia osobie doznającej przemocy domowej oraz dzieciom pozostającym pod jej opieką przez okres do trzech miesięcy z możliwością przedłużenia w przypadkach uzasadnionych sytuacją osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności wynikającą z konieczności zapewnienia jej bezpieczeństwa,
 b) ochronę osoby doznającej przemocy domowej przed osobą stosującą przemoc domową, c) udzielanie natychmiastowej wszechstronnej pomocy, w tym pomocy psychologicznej i prawnej, oraz zorganizowanie niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej, w przypadku gdy wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej,
d) rozpoznanie sytuacji osoby doznającej przemocy domowej i ocenę ryzyka w zakresie zagrożenia bezpieczeństwa tej osoby lub dzieci pozostających pod jej opieką;

2) w zakresie terapeutyczno-wspomagającym:
 a) opracowanie diagnozy dotyczącej sytuacji osoby doznającej przemocy domowej przebywającej w ośrodku oraz dzieci pozostających pod jej opieką,
 b) udzielanie osobie doznającej przemocy domowej wsparcia w formie specjalistycznego poradnictwa, w szczególności: prawnego, psychologicznego, socjalnego, medycznego,
 c) prowadzenie grup wsparcia oraz grup terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej,
d) prowadzenie terapii indywidualnej ukierunkowanej na wsparcie osoby doznającej przemocy domowej oraz nabycie przez nią umiejętności ochrony przed osobą stosującą przemoc domową,
e) zapewnienie dostępu do pomocy medycznej,
 f) ocenę sytuacji dzieci pozostających pod opieką osoby doznającej przemocy domowej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego, o którym mowa w art. 107 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901),
g) udzielanie konsultacji wychowawczych osobom doznającym przemocy domowej przebywającym w ośrodku przez specjalistów zatrudnionych w ośrodku;

3) w zakresie potrzeb bytowych zapewnienie:
 a) całodobowego okresowego pobytu dla nie więcej niż trzydziestu osób z zastrzeżeniem, że liczba ta może ulec zwiększeniu w zależności od możliwości lokalowych ośrodka oraz po uzyskaniu zgody organu prowadzącego,
b) pomieszczenia do spania przeznaczonego maksymalnie dla pięciu osób, z uwzględnieniem sytuacji rodzinnej osoby doznającej przemocy domowej,
c) wspólnego pomieszczenia do pobytu dziennego z miejscem zabaw dla dzieci i miejsca do nauki,
 d) ogólnodostępnej łazienki wyposażonej w sposób umożliwiający korzystanie zarówno przez osoby dorosłe, jak i dzieci, przez nie więcej niż pięć osób,
e) co najmniej jednego pomieszczenia do prania i suszenia,
f) ogólnodostępnej kuchni lub aneksu kuchennego z miejscami do przygotowywania posiłków,
g) pomieszczenia do przechowywania wózków dziecięcych, jeżeli pozwalają na to możliwości lokalowe,
h) pomieszczenia do pracy indywidualnej z osobami doznającymi przemocy domowej,
 i) wyżywienia, odzieży i obuwia,
j) środków higieny osobistej i środków czystości.

Obecnie w Departamencie ds. Równego Traktowania trwają prace zmierzające do wdrożenia zaleceń zawartych w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1385 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. Wdrożenie tych zalecań ma za zadanie uwzględnić szczególne potrzeby kobiet dotkniętych przemocą, przemocą domową oraz czynami uznawanymi za przestępstwo w prawie Unii, bądź prawie krajowym. Polski rząd za priorytetowe zadanie uznał ochronę kobiet przed ich strukturalną dyskryminacją, wynikającą z nierównych stosunków władzy między kobietami, a mężczyznami. Mamy na względzie, że charakter przemocy seksualnej, w tym przede wszystkim zgwałcenia, wymaga szczególnej reakcji, natychmiastowego oraz ukierunkowanego wsparcia, które powinno być zapewnione przy zachowaniu najwyższych standardów zarówno dla obywatelek naszego kraju, jak i kobiet które przybyły do niego w poszukiwaniu schronienia.

Równocześnie w lipcu 2025 r. Ministra ds. Równości opracowała nowy program osłonowy z zakresu przemocy domowej, którego celem jest wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w dostosowaniu systemu do konwencji stambulskiej i zaleceń Komitetu GREVIO oraz zaadresowanie przemocy domowej jako przemocy ze względu na płeć, stanowiącej przejaw dyskryminacji ze względu na płeć. Jednocześnie program osłonowy ma wesprzeć Jednostki Samorządu Terytorialnego we wdrożeniu rekomendacji Najwyższej Izby Kontroli i Zespołu ds. analizy zdarzeń, na skutek których małoletni poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu.

Podsumowując cały rok spotkań, dyskusji i informacji zwrotnych – celem programu osłonowego jest także wyznaczanie pewnego standardu, który powinien osiągnąć system przeciwdziałania przemocy domowej jako przemocy ze względu na płeć na poziomie lokalnym. Ten standard to zarówno standard wsparcia udzielanego osobom doznającym przemocy, jak i standard warunków pracy dla przedstawicielek i przedstawicieli służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, którego spełnienie jest warunkiem koniecznym udzielania jakościowego i adekwatnego wsparcia osobom pokrzywdzonym.

Nowy program osłonowy ma zatem 4 priorytety:

Priorytet I: Superwizja zawodowa i wsparcie psychologiczne dla specjalistek i specjalistów udzielających wsparcia osobom doznającym przemocy domowej i pracujących z osobami stosującymi przemoc domową.

Priorytet II: Zwiększenie dostępności usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych lub doznających przemocy domowej, w szczególności dla kobiet z niepełnosprawnością, kobiet starszych, kobiet LBTI, kobiet pracujących seksualnie, migrantek, uchodźczyń, kobiet z terenów wiejskich.

Priorytet III: Współpraca międzyinstytucjonalna.

Priorytet IV: Działania profilaktyczne uwzględniające źródła przemocy domowej jako przemocy ze względu na płeć.

Z wyrazami szacunku

Katarzyna Kotula
Ministra do Spraw Równości

/podpisano elektronicznie/

+48226947545
sekretariat.mkk@kprm.gov.pl
https://www.gov.pl/web/premier

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
Al. Ujazdowskie 1/3
00-583 Warszawa